

معاد آموزی در هندسه دین

روشها و ابزارها

حسین شریفی

بوسه
۱۳۹۵

موضوع:

عقاید: ۱۵۷ (کلام و عقاید: ۲۴۷)

گروه مخاطب:

- تخصصی (مخاطب: دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۴۱۵

مسلسل انتشار (چاپ اول و دوم): ۶۶۱۳

شریفی، حسین، ۱۳۵۶ -

معادآموزی در هندسه دین: روش‌ها و ابزارها / حسین شریفی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۵.

[۲۰۴] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۴۱۵) (کلام و عقاید: ۲۴۷. عقاید: ۱۵۷)

ISBN 978-964-09-1764-0

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Hossain Sharifi. Resurrection Training In The Geometry of

ص. ع. به انگلیسی.

Religion Methods and Tools

کتاب‌نامه: ص. [۱۹۷] - ۱۲۰۰ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. معادشناسی. ۲. معاد. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ب. عنوان.

ج. عنوان: روش‌ها و ابزارها.

۲۹۷ / ۴۴

BP ۲۲۲ / ش ۳۶ م ۸

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۲۰۰۹۹۲

۱۳۹۵

معاد آموزی در هنرهای روشها و ابزارها

- نویسنده: حسین میری
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵ شماره پان: ۱۱۰ • بها: ۱۴۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفایه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۳۷۷۲۱۵۵۲، فکس: ۳۷۷۲۱۵۵۴، تلفن پخش: ۳۷۷۲۴۲۶
- ♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب) - کتابخانه مرکزی (۱۷ تاشر)
- ♦ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، جنب پانتهون، تلفن: ۸۸۹۵۶۹۲۲
- ♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲
- ♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمان، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۲۲۲۰۰۰
- ♦ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، جنب خیابان آرم، تلفن: ۳۷۷۲۳۱۷۹
- ♦ فروشگاه شماره ۶: قم، خیابان شهدا (صفایه)، انتهای کوچه ممتاز

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۲۱۵۵-۱۰۰ یا ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail:info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: <http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب: جواد آهنگر • ویراستار: ابوالفضل طریقه دار • چکیده عربی: خلیل العصامی • چکیده انگلیسی: یحیی داوری • فیبا: مصطفی محفوظی • حروفنگار: سکینه ملازاده • اصلاحات حروفنگاری: مهدیه قرباندوست و لیلی حاج اسماعیلی
- صفحه آرایی: حسین محمدی و احمد مؤتمنی • نمونه خوانی: محبوبه سادات ابریشم • کنترل نمونه خوانی: محمد جواد مصطفوی • بازخوانی نهایی متن: سیدکاتم رضوی • کنترل فنی صفحه آرایی: سیدرضا موسوی منش • کارشناس طراحی و گرافیک و طراح جلد: مسعود نجابتی • اداره آماده سازی: حمید رضا نموری • اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی
- رئیس مؤسسه
محدثان انصاری

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: جایگاه معاد در مذهب اسلام
۲۱	۱. نگاهی به معاد در معارف اسلامی
۲۳	۱-۱. مرگ
۳۰	۱-۲. برزخ
۳۴	۱-۲-۱. فشار و عذاب قبر
۳۶	۱-۲-۲. سؤال قبر
۳۷	۱-۳. نفخ صور
۳۷	دمیدن اول: نفخ صور آغازین در کلام الهی
۳۸	دمیدن دوم
۴۰	۱-۴. قیامت
۴۲	قیامت در کلام امام علی <small>علیه السلام</small>
۴۳	۱-۵. سؤال در قیامت

۴۵ ۶-۱. میزان

۴۷ ۷-۱. صراط

۴۹ ۸-۱. بهشت

۵۱ ۹-۱. جهنم

۵۳ فصل دوم: وضعیت موجود جامعه در خصوص معادباوری

۵۳ ۱-۱. معاد باور

۵۵ ۲. موانع گوناگون و معیبه باور معاد

۵۵ ۱-۲. موانع داخلی

۵۶ ۱-۱-۲. هوا، نفس

۵۸ ۲-۱-۲. غفلت

۶۰ ۳-۱-۲. عدم شناخت

۶۰ ۲-۲. موانع برونی

۶۰ ۱-۲-۲. سستی و ضعف نهادهای آموزشی

۶۲ ۲-۲-۲. تهاجم فرهنگی

۶۳ ۳-۲-۲. شیطان

۶۷ فصل سوم: روش های نهادینه کردن باور معاد

۶۷ ۱. منابع استخراج روش ها

۷۱ ۲. روش های نهادینه کردن باور معاد

۷۱ ۱. آگاهی بخشی و اعطای بینش

۷۳	۱-۱. یاد آوری بازگشت به سوی خدا
۷۵	۱-۲. بیان اوصاف قیامت
۷۷	۱-۳. بیان ارزش، منزلت و آثار آخرت‌گرایی
۷۸	۱-۴. مقایسه دنیا و آخرت
۸۱	۲. ترغیب
۸۳	۱-۲. توصیف بهشت و نعمت‌های مادی
۸۵	۲-۲. بیان نعمت‌های معنوی
۸۸	۳. ترسب
۹۰	۱-۳. بیان لزوم نگاه جان سپردن
۹۱	۲-۳. بیان عذاب‌های غیر
۹۲	۳-۳. ترسیم صحنه‌های قیامت
۹۶	۳-۴. بیان لحظات حساب‌رسی اعمال
۱۰۰	۳-۵. بیان سخنان دوزخیان
۱۰۴	۳-۶. بیان عذاب‌های جسمانی جهنم
۱۰۶	۳-۷. بیان حسرت و عذاب‌های روحی
۱۱۰	۴. تمثیل و تشبیه
۱۱۳	۱-۴. تمثیل و تشبیه به طبیعت و امور محسوس
۱۱۶	۲-۴. تشبیه به تجارت
۱۱۷	۳-۴. تشبیه به خواب
۱۱۹	۵. داستان
۱۲۲	۱-۵. حضرت ابراهیم <small>علیه السلام</small> و احیای مردگان

- ۱۲۳..... ۵-۲. احیای عزیر
- ۱۲۴..... ۵-۳. اصحاب کهف
- ۱۲۶..... ۵-۴. زنده شدن مقتولی از بنی اسرائیل
- ۱۲۷..... ۵-۵. مردگانی که به وسیله حضرت مسیح علیه السلام زنده شدند
- ۱۲۸..... ۵-۶. زنده شدن گروهی از بنی اسرائیل
- ۱۲۹..... ۵-۷. زنده شدن گروهی از درگذشتگان به دعای حزقیل علیه السلام
- ۱۳۰..... ۶. بوعظ حسنه
- ۱۴۰..... ۶-۱. پند هنده
- ۱۴۰..... ۶-۱-۱. عمل گفتمار و کردار
- ۱۴۱..... ۶-۱-۲. گناه زور
- ۱۴۲..... ۶-۱-۳. توجه به وضع روحی و روانی مخاطب
- ۱۴۳..... ۶-۱-۴. در نظر گرفتن شرایط محل و زمانی
- ۱۴۴..... ۶-۲. پندگیرنده
- ۱۴۶..... ۶-۳. پند
- ۱۴۷..... ۷. ادعیه مأثوره و زیارات
- ۱۵۶..... ۸. ارائه الگو و اسوه‌سازی
- ۱۵۷..... ۸-۱. روش ارائه الگو در قرآن
- ۱۶۲..... ۸-۲. ارائه الگو در روایات
- ۱۶۷..... فصل چهارم: ابزارهای درونی‌سازی
- ۱۶۸..... ۱. گفتار

۱۶۸	۱- ۱. سخنرانی
۱۶۹	مزایای این روش
۱۷۰	۲- ۱. بحث گروهی
۱۷۳	اصول کلی آموزش گفتاری
۱۷۳	۱. مقدمه چینی
۱۷۴	۲. ایجاد انگیزش در یادگیرندگان
۱۷۴	۳. رعایت تفاوت‌های فردی
۱۷۵	۴. داستان‌ها، تکرار و اجرای فعالیت‌های متنوع آموزشی
۱۷۶	۵. داستان تکلیف به‌خوبترین
۱۷۶	۶. توضیح دادن
۱۷۶	۷. نحوه سخن گفتن
۱۷۷	۸. ترغیب یادگیرندگان به داشتن برداری
۱۷۷	۲. نوشتار
۱۸۱	۳. نمایش
۱۸۵	۱. آموزش وضو
۱۸۵	۲. حیات برزخی
۱۸۶	۳. مرگ در تعقیب انسان
۱۸۷	۱- ۳. برخی از نمایش‌های دینی
۱۸۷	۱- ۱- ۳. نمایش در کلیسا
۱۹۰	۲- ۱- ۳. تعزیه
۱۹۱	۳- ۱- ۳. پرده خوانی

۱۹۲..... ۲-۳. مزیت‌های نمایش

۱۹۲..... ۱-۲-۳. جذابیت و تأثیرگذاری

۱۹۳..... ۲-۳-۳. هماهنگی و تناسب با عصر حاضر

۱۹۴..... ۳-۳-۳. فراگیر بودن مخاطبان

۱۹۴..... ۴-۳-۳. ماندگاری و بازیابی بهتر

۱۹۷..... کتاب‌نامه

www.ketab.ir

یکی از مهمترین اصول ادیان الهی «اعتقاد به معاد» است که همواره ایجاد و تقویت آن در جوامع بشری سرلوحه برنامه‌های تربیتی فرستادگان الهی بوده است. در دین مبین اسلام نیز معاد و اعتقاد به آن جایگاه ویژه‌ای دارد؛ به گونه‌ای که آیات و روایات فراوانی به این مهم اختصاص یافته است. در کتاب نورانی قرآن به روش‌ها و شیوه‌هایی گوناگون تلاش شده است تا آخرت‌گرایی و معادباوری در انسان‌ها نهادینه گردد، زیرا این امر یکی از مهم‌ترین و بهترین ابزارهای تربیتی و وسایل نیل به کمال است و انسان‌ها را توانمند در پرتو آن به رشد و بالندگی برساند و حیات جاودان در بهشت برین را برای خود رقم بزنند.

در اهمیت معادباوری و آخرت‌گرایی، همین بس که خدای سبحان ذکر و یاد آخرت را بهترین جایزه پیامبران خود همچون؛ ابراهیم و اسحاق و یعقوب علیهم‌السلام قرار داده و آن را وسیله رشد و تکامل آنان معرفی می‌نماید:

﴿ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَىٰ آذَانِهِ * وَإِنسَهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴾^۱

ما آنان را با [صفت بسیار پرارزش] یاد کردن سرای آخرت با اخلاصی ویژه خالص ساختیم. به یقین آنان در پیشگاه ما از برگزیدگان و نیکان‌اند.

در این آیه شریفه به نکته حائز اهمیتی اشاره شده است و آن این‌که فرستادگان بزرگوار الهی با یاد آخرت به مقام عالی مخلصین نایل شدند؛ قلعه ایمنی که بزرگترین و قدرتمندترین دشمن بشر؛ یعنی شیطان، از ورود به آن اظهار ناتوانی کرد. خدا عرضه داشت:

﴿ قَبِعْرَبِكَ لَا تُغْوِيَنَّهُمْ إِلَّا عِبَادَكُمُ الْمَخْلُصِينَ ﴾^۲

به عزت سوگند همه آنان را همراه می‌کنم، مگر بندگان خالص شده‌ات را.

اعتقاد معاد، ابعاد فردی و اجتماعی زندگی انسان را تحت الشعاع قرار داده و به انسان جهان‌بینی و نگرشی عمیق می‌دهد. به گونه‌ای که انسان مرگ‌اندیش و آخرت‌گرا، محور زندگی را حساب ابدی و اخروی قرار می‌دهد (نه دنیا و مظاهر آن) و به هر چه آخرت‌ساز است رو می‌آورد و به آن اهتمام می‌ورزد، کردار و رفتار خود را حساب شده انجام می‌دهد و آن‌ها را تحت نظارت دقیق، ماندگار و دارای اثر می‌بیند. وجود چنین بینشی در هر جامعه‌ای باعث

۱. ص، آیات ۴۶ و ۴۷.

۲. همان، آیات ۸۲ و ۸۳.

رشد و تحول عظیم در بعد فرهنگی، روابط اجتماعی و حتی اقتصادی می‌گردد و جامعه را از گرفتاری و غرق شدن در شهوات و مادیات نجات می‌دهد. اما زمانی که یاد قیامت از جان انسان ریخت بریست بدون هیچ دغدغه‌ای غرق در فساد و گناه می‌شود. با فراموش کردن روز حساب، حتی اعتقاد به ربوبیت مطلق خدای سبحان و این که او سرسرم عالم را می‌پروراند نیز در تهذیب روح مؤثر نیست. اما اگر انسان خود را در برابر رب العالمین مسئول بداند و معتقد باشد که روزی پاسخ‌گوی همه کارهایش خواهد بود، این اعتقاد در تهذیب و تزکیه جان او مؤثر می‌افتد.

آخرت‌گرایی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تربیت دینی جامعه است، پیرایش افراد بشر از ردایل و آراسته شدن آنان به فضایل، از آثار این اعتقاد می‌باشد. در یک جمله می‌توان گفت: قوی‌ترین و مؤثرترین وسیله برای نجات جامعه معاصر از منجلاهای فساد و هدایت آن به خیر و صلاح، چیزی نیست جز تعلیم و تحکیم اعتقاد به معاد الهی متأسفانه هنوز در برنامه‌های تربیتی آموزش و پرورش و مراکز آموزشی عالی به عنوان محیط‌های مناسب و مساعد برای تربیت دینی آحاد جامعه، جای روش‌های علمی و برنامه‌های مدون آموزش اعتقادات دینی، خصوصاً مسئله معاد، خالی است.

فارغ از آثار شگرف فردی و اجتماعی معاد باوری، آخرت به عنوان جایگاه ابدی و جاویدان، سرنوشتی است که پیش روی همه ما قرار دارد و نوع افراد بشر از وقوع آن غافل هستند:

﴿اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾^۱ ضرورت آموزش معاد و تقویت اعتقاد به آن، پیش از هر چیز در غفلت‌زدایی و بیدار کردن مسافران سرای آخرت است که در خواب سنگین زمستانی خویش فرورفته و نمی‌دانند طلای گران قیمت عمرشان را باید با چه متاعی مبادله کنند. لذا در این کتاب تلاش شده بهترین و مهم‌ترین روش‌ها و ابزارهایی که می‌توانند وسیله آن‌ها به آموزش معاد و تقویت اعتقاد به آن پرداخت ارائه شود. روش‌ها ارائه شده اقتباس از قرآن کریم و سیره نورانی حضرات معصومین علیهم‌السلام می‌باشد و در آخر سعی شده با تکیه به روان‌شناسی و علوم تربیتی ابزارهای مناسب و مؤثر جهت اجرای روش‌ها معرفی گردد.

در این جا لازم می‌دانم نهایت تشکر را از استاد بزرگووارم حجة الاسلام و المسلمین دکتر محمد اودی داشته باشم که با رهنمودهایشان بنده را در تهیه و تنظیم این اثر یاری نمودند.